

ЗОВНІШНІ ОЦІНКИ РІВНЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ (МІЖНАРОДНІ РЕЙТИНГИ КОРУПЦІЇ)

З огляду на проблематичність визначення політичної корупції та відсутність у міжнародному обігу єдиного уніфікованого підходу щодо її визначення та оцінювання її рівня, найбільш відомі міжнародні рейтинги, такі як *Transparency International* чи *Freedom House* вживають поняття “звичайної” корупції та, відповідно, оцінюють рівень корупції в цілому.

Зазначені рейтинги за всіх відмінностей в методології здійснення відповідних досліджень, дають підстави для висновку, що Україна для світу залишається країною з високим рівнем корупції, при цьому така ситуація зберігається протягом тривалого часу, незважаючи на суспільно-політичні та соціально-економічні зміни, що відбуваються, і дії та декларації влади щодо необхідності посилення боротьби з корупцією.

Світовий Банк

Інститут Світового Банку у проєкті “Всесвітні індикатори урядування” (*WGI*), в якому досліджуються понад 200 країн світу, застосовує шість індикаторів та 100-бальну шкалу (де “0” – найгірша ситуація, а “100” – найкраща). Серед цих індикаторів до тих, що можуть опосередковано свідчити про рівень політичної корупції, можна віднести “Право голосу та підзвітність” (*Voice and Accountability*), верховенство права, контроль над корупцією¹.

Динаміка позицій України за результатами дослідження *WGI*

	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.
Право голосу та підзвітність	28,8	35,1	45,2	46,2	47,1
Верховенство права	26,2	33,8	24,8	26,7	31,1
Контроль над корупцією	19,9	37,9	33,5	27,1	28,0

Серед географічно близьких до України країн, найкращий стан справ у країн Балтії (зокрема в Латвії) та Польщі, найгірша – в Білорусі.

Україна та країни-сусіди за результатами дослідження *WGI*, 2008р.

	Право голосу та підзвітність	Верховенство права	Контроль над корупцією
Латвія	73,1	71,3	64,7
Польща	72,6	65,1	67,6
Україна	47,1	31,1	28,0
Росія	21,6	19,6	15,5
Білорусь	7,2	16,7	23,7

Freedom House

“Нації у Транзиті” (*Nations in Transit*) – щорічне всебічне порівняльне дослідження стану справ у 29 посткомуністичних країнах Європи та Євразії.

У своїх дослідженнях *Freedom House* застосовує сім індикаторів: електоральний процес (вільні вибори); громадянське суспільство (третій сектор, неурядові організації); незалежність ЗМІ; демократичне управління на національному рівні (взаємодія між гілками влади); демократичне управління на локальному рівні (місцева влада); судова система (її незалежність); корупція². Рейтинг вимірюється за семибальною шкалою (де “1” – найкращий показник, “7” – найгірший).

Динаміка позицій України за результатами дослідження “Нації у Транзиті”

	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.
Електоральний процес	4,25	3,50	3,25	3,00	3,00
Громадянське суспільство	3,75	3,00	2,75	2,75	2,75
Незалежність ЗМІ	5,50	4,75	3,75	3,75	3,50
Демократичне управління (національний рівень)		5,00	4,50	4,75	4,75
Демократичне управління (локальний рівень)		5,25	5,25	5,25	5,25
Судова система	4,75	4,25	4,5	4,50	4,75
Корупція	5,75	5,75	5,75	5,75	5,75

Україна та країни-сусіди за результатами дослідження “Нації у Транзиті”, 2008р.

	Електоральний процес	Громадянське суспільство	Незалежність ЗМІ	Демократичне управління (національний рівень)	Демократичне управління (локальний рівень)	Судова система	Корупція
Латвія	2,00	1,75	1,75	2,00	2,25	1,75	3,00
Польща	2,00	1,25	2,25	3,50	2,25	2,50	3,00
Україна	3,00	2,75	3,50	4,75	5,25	4,75	5,75
Росія	6,75	5,50	6,25	6,25	5,75	6,25	6,00
Білорусь	7,00	6,50	6,75	7,00	6,75	6,75	6,25

Transparency International

Річний Індекс Сприйняття Корупції (*CPI*), який був вперше застосований в 1995р., є найвідомішим з проєктів *Transparency International* і був створений для визначення рівня корупції у світі. Рейтинг *CPI* зараз охоплює огляд 180 країн, рівень корупції в яких визначається експертними оцінками.

За підсумками 2009р. можна стверджувати, що боротьба з корупцією залишається проблемою для всього регіону, в Україні одна з найгірших ситуацій, адже політична корупція, корупція у приватних секторах економіки та великий рівень терпимості до корупційної практики з боку громадян не дають підстави сподіватися на швидке покращення ситуації.

За підсумками 2009р. у світі немає жодної країни, в якій би зовсім не було корупції, найкраща ситуація у Нової Зеландії, рейтинг якої складає 9,4 за 11-бальною шкалою (де “0” – найвищий рівень корупції, а “10” – найнижчий), найгірша – в Сомалі – 1,1.

У 2009р. Україна посіла 146 місце зі 180 країн, з показником у 2,2 бала, поруч з такими країнами, як Зімбабве, Сьєрра-Леоне, Росія. У 2008р. цей показник становив 2,5 бала (134 місце зі 180 країн) поруч з Пакистаном і Нікарагуа. У 2007р. – 2,7 (118 зі 179), у 2006р. – 2,8 (99 зі 163), у 2005р. – 2,6 (107 зі 158), у 2004р. – 2,2 (122 зі 145)³.

Україна та країни-сусіди за результатами дослідження *Transparency International*, 2009р.

	Місце	Бали
Польща	49	5,0
Латвія	56	4,5
Білорусь	139	2,4
Україна	146	2,2
Росія	146	2,2

“Глобальна Добросесність” (*Global Integrity*)

“Глобальна Добросесність” є незалежною, некомерційною організацією, яка проводить дослідження в галузях управління та боротьби з корупцією.

Дослідження цієї організації характеризуються високою деталістичністю, в них використовується понад 300 параметрів (коментарі, посилання, експертні оцінки перспектив тощо), які поділені на групи.

Серед груп категорій такими, що опосередковано можуть свідчити про рівень політичної корупції, є громадянське суспільство; вибори; адміністрація та громадські служби; боротьба з корупцією та дотримання законності.

Аналіз ситуації в Україні робився двічі, у 2004р. та 2007р., за 100-бальною шкалою (де “0” – найгірша ситуація, “100” – найкраща)⁴.

Динаміка позицій України за результатами дослідження “Глобальна Добросесність”

	Субкатегорія	2004р.	2007р.
1. Громадянське суспільство		77	85
	1.1 Громадські організації	89	96
	1.2 Медіа	68	79
	1.3 Доступ громадськості до інформації	74	85
2. Вибори		70	73
	2.1 Голосування/участь громадян	83	98
	2.2 Прозорість виборів	82	80
3. Адміністрація та громадські служби		41	41
	3.1 Правове регулювання державної служби	31	48
	3.2 Захист громадян, які надають інформацію про корупційні дії	0	2
	3.3 Державні закупівлі	67	63
4. Боротьба з корупцією та дотримання законності		62	79
	4.1 Антикорупційне законодавство	57	100
	4.2 Діяльність антикорупційного органу	72	66
	4.3 Верховенство права	55	83
	4.4 Забезпечення дотримання законів	66	67

¹ Див.: *All Indicators for One Country*. – Сайт Світового банку (*World Bank*), http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp
http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_chart.asp

² Див.: *Nations in Transit 2008*. – Сайт *Freedom House*, http://www.freedomhouse.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=196

³ Див.: *Corruption Perceptions Index 2009*. – Сайт *Transparency International*, http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009

⁴ Див.: *Country assessments*. – Сайт Глобальної Добросесності, <http://report.globalintegrity.org>